

THEORIA PHYSICA
 DE
 SENSIBILIBUS RERUM NATU-
 RALIUM PRINCIPIIS.

Quam

Adjuvante Deo omnium Principis.

PRÆSIDE,

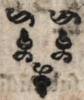
Nobili, Clarissimo & Excellentissimo Viro

DN. JOHANNE GEILFUSIO, ORGANI
 ARISTOTELICI ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS, In-
 clytæ Tubingensium Academjæ, Professore Celeberrimo, Phi-
 losophiæ Facultatis Decano Spectatissimo, Præceptore & Fau-
 tore suo plurimum hono-
 rando.

EXERCITII GRATIA TVENDAM SVSCIPIT.

Ad diem 25. Maji horis locoq; consuetis.

CHRISTOPHORUS MACCIUS,
 Aschbergensis.

TUBINGÆ.

Typis PILIBERTI BRUNNI.

ANNO M. DC. XLII.

VIRIS

Magnificis, Nobilibus & Amplissimis

DN. JACOBO Jung / }
 DN. DAVIDI Engler / } *Reip. Civitatis Imperialis Memminga, Inclita, Consul-*
 DN. JOHANNI Koch / } *tus Meritissimus, Scholarchus Dignissimus.*
 DN. EITEL SIGISMUNDO Hauptin / Senatori ibidem Pru-
 dentissimo & à Secretioribus Consiliis.

UT ET

Reo. admodum & Clarissimo,

DN. MICHAELI LAMINIT, Ecclesiae Evangelicae ibid. Pa-
stori & Antecessori Dignissimo, Visitatori Scholae dexterrimo.

NEC NON

Nobilibus, Consultissimis & Experientissimis Viris

DN. JOHAN-JACOBO JENISCHIO, U. J. Doctore Celeberrimo, ejus-
dem Reip. Syndico Meritissimo.

DN. JACOBO Eckold / Medicinae Doctore, Physico ibidem Clarissi-
mo, Scholae Visitatori dexterrimo.

TUM QUOQUE

Spektatissimo, prudentia variarumque rerum usu Consueto

DN. CHRISTIANO Seyfrid / dictae Civitatis Senatori prudentis-
simo.

*Dn. Patronis, Mecanatus & Fautoribus suis aeterno
honore, amoris & obedientia cultu devotè prose-
quendis, colendis.*

In debita submissionis, observantiae & gratitudinis
testeram, hanc theoriam Physicam.

Offert, dedicat

A. & B.

QUÆSTIO I.

An Elementa sint rerum Naturalium Principia?

CUM res in hoc inferiori mundo, Ortus & Integritus perpetuas habeant vicissitudines, & dum unum corrumpitur, aliud inde generatur, idcirco de Principiis, ex quibus fit Generatio, in Philosophia Naturali quæritur. Et communiter quidem Materia & Forma producuntur, quæ compositionis quoque sunt Principia, sed nimis remota, seu intelligibilia, quæq; rebus inesse solo cognoscimus intellectu. Corpora verò mixta realiter & sensibilibiter existentem cum habeant essentiam, præter ista, Principia sensibilia requirunt. Elementa hæc in Scholis Physicorū vocantur, quæ prima idè etiam dicuntur principia nimirum sensibilia. Amotà a. ambiguitate vocabuli Elementum hinc nobis dicitur corpus simplex, in quod cætera corpora dividuntur, in quibus potestate vel actu inest, ipsum autem in specie diversa non potest dividi. 3. de cel. c. 3. Comprehendit sub se Ignem, Aërem, Aquam, Terram. Hæc, non tantum domicilia & matrices corporum esse, aut nullas omnino vires & facultates in rebus naturalibus habere, imò corpora planè mortua esse, quod nonnulli satis inconsideratè asserunt, ex ipsa corporum mixtorum compositione evidens est. De Terra desumptus est homo: Omnia ferè mixta sunt in Terra, tanquam in proprio suo loco: mixta corpora egent quadam duritie & crassitie, quæ est in Terra: Terra sine Aqua non potest coherere, hæc enim Terræ crassitiem & siccitatem temperat, eamq; quasi glutine compingit, quæ etiam ablatà, statim in pulverem redigitur Terra. Quare mixtis Terram & Aquam inesse clarum est. Verum hæc sola ad constitutionem corporum non sufficiunt, sed necesse est adhuc duo concurrere, generatio enim est ex contrariis: Præter Terram igitur Aër, & præter Aquam Ignis, utpote contraria aderunt. Aër quidem, ut Terræ Gravitationem & Siccitatem temperet, Ignis verò ut nimiam Aquam resistat Frigiditati; quæ duo Elementa si abessent, corpora essent puræ gravitatis, nullius levitatis, puræ frigiditatis, nullius caloris. In resolutione quo-

*Sunt quidem etiam
mixta, sed non
possunt palpari*

*Sunt quidem etiam
mixta, sed non
possunt palpari*

que corporum hæc quatuor manifestè apparent ; non enim , dum resolvuntur corpora , statim in nihilum , sed in Elementa , ex quibus orta sunt abeunt ; uti videre est in resolutione carnis , lapidum , ligni & aliorum , ubi quod Terreum , in terram , quod Aëreum in Aërem , & sic de cæteris , resolvitur. *Sed objiciat quis* , qui fieri possit , ut Elementa sint in mixtis , cum nihil eorum in corpore appareat ? *Respond.* quamvis nihil hâc sit , quod vel Terreum vel Aqueum appareat , non tamen inde sequitur Elementa non adesse. Transmutantur enim hæc in varias formas , & tamen manent Elementa , non aliter ac aurum suam naturam retinet , sive in aquis fortibus , sive in forma pulveris atrii , flavi , citrini , appareat. Inferimus igitur , Elementa non tantum receptacula & domicilia , sed vera rerum mixtilium Principia materiata existere.

QUÆSTIO II.

An præter Elementa sint alia quoque rerum generabilia Principia ?

Elementa suas habere vires in mixtis corporibus offendimus. Nunc quæritur , an cuncta his tribuenda , seu , an omnia Naturæ opera ab hisce solis , & ab eorum qualitibus petenda sint ? Quod autem solis non sit acquiescendum Elementis , ipse Aristoteles 2. de gen. Animal. cap. 3. asserere videtur , ubi inter alia ita : *Inest in semine omnium , quod facit ut fecunda sint semina , vid. quod calidum vocatur , idque non ignis aut talis aliqua facultas est , sed Spiritus , qui in semine , spumosoque continetur corpore , & Natura , qua in eo Spiritus est , proportionem respondens Elemento Stellarum.* En ex sententia Philosophi , aliud quid & diversum ab Elementis , quodque magis Divinum est , quam ea , quæ Elementa dicuntur , corporibus inesse. Idem Magnus asserit Scaliger. Exercit. 307. f. 20. ubi , refutans illos , qui animam à quatuor Elementis ortam statuunt , sic ait : *Omnis forma , cujusque perfectè mixti , etiamsi non sit anima , ut in adamante , natura est quinta , longè alia à quatuor Elementis.* Et Exercit. 218. f. 18. scribit : *ad manifestas omnia deducere qualitates , summa est impudentia , imò solâ Elementorum permissione fieri non potest , ut magnes trahat ferrum.*

Clariss.

Claris his testimoniis experientia succenturiatur. Corpora enim mixta facultates in se continent, Elementorum vires multum superantes. In venenis id videre est, quorum minima quantitas tantas edit virtutes, ut vel in momento interficiat. Quis nescit præcëlentes, herbarum, plantarum, animalium, mineralium, aliorumq; metallorum vires, quas si quis ex Elementis petendas præsumat, is, juxta Alexandrum Aphrodisæum, Aristotelis Interpretem doctissimum, pravas solutiones afferet quam plurimas, inutiles & planè improbables. *Objicis*: Si mixtorum vires ipsorum Elementorum virtutes superant, sequitur plus esse in composito, quam in simplici, quod absurdum. *Resp.* id absurdum non esse, siquidem istud plus, non est ab Elementis, sed aliunde. Aliàs de quolibet simplici seorsim sumto verum est, quod plus non tribuat, quàm habeat, sed non de simplicibus omnibus, quæ compositionem ingrediuntur. Si colores plures miscentur, fit quidem color alius, ab omnibus seorsim sumtis simplicibus: sed tamen solum color inde fit, nunquam verò ex coloribus alia diversæ speciei qualitas, sive odor, sive sapor fiet, quoquo modo misceantur. *Instas*: excellentes mixtorum vires à variâ Elementorum mixturâ & temperie esse, quæ alias & novas, tamq; latentis efficaciam producit virtutes, præcipuè cum à formâ dirigantur. *Respond.* Elementorum qualitates diriguntur quidem à forma, attamen non ultra vires suas forma agit, atque sic nobiliores mixtorum corporum operationes non à forma Elementorum, sed à peculiari quâdam formâ erunt. Sic caloris est coquere & calefacere in homine, quod autem sanguis & chylus fit, id non formæ caloris, sed aliis, quibus hæc vis inest, adscribendum. Concludo idcirco, Elementa ad constitutionem mixtorum non sufficere, sed præter ista, alia, magisque propria rerum naturalium principia necessariò dari.

QUÆSTIO III.

Quenam sint illa magis propinqua rerum naturalium principia?

Elementa ad producenda quævis naturalia corpora insufficientia, & principia nimis communia esse, ac proinde de aliis circumspiciendum principiis, quorum formæ ab Elementorum formis sunt distinctæ & majoris efficaciz, ostendimus. Quænam illa sint Principia magis propinqua, id videndum. Haud est dubium, unicuique corpori, à Deo Omnipotente, in primâ statim creatione peculiarem quandam formam & naturam esse inditam, quæque ad hoc usque tempus in aliis ejusdem speciei individuis propagatur. Variæ quoque rerum corruptiones testantur, corpora non statim resolvî in Elementa; nam fumi & vapores ex reb^o combustis & putrescentibus ascendentes, non mox in Elementa abeunt, sed in materiam Crassam, Oleosam, & Liquidam, ipsissima principia propria. Ab horum enim forma est, quodd corporibus mixtis variæ insunt affectiones, ut colores, odores, sapes & alia, non ab Elementis, cum ea ut ut etiam misceantur, qualitates hæc educere non possint. Ipsa etiam Resolutio corporum hæc Principia prodat, ut hinc commune illud Physicorum argumentum, pro elementis aliâs allatum, non ineptè ad probationem dictorum principiorum applicari possit.

In quæ resolvuntur corpora naturalia, ex his constant quod 3.
Atqui in tria ista principia resolvuntur.

Ergò:

Ex hisce constant.

Minorem Experientia probat, ac quotidiana corporum resolutio hæc tria evincit principia. *Duo contra datam rationem objiciuntur.*
 I. Si resolutio est in id, unde est compositum, tunc pullus ex ovo compositus, in ovum resolveretur. *Elenchus cause*, non enim quævis hîc intelligitur resolutio, nec in quodvis, sed in ultima aut his magis propinqua principia. II. *Contra minorem objicitur*, quod sit confusio resolutionis artificialis & naturalis; arte namque hanc fieri resolutionem in tria ista sic dicta principia, non naturâ. *Respond.* quod resolutio ista ope quidem artis fiat, sed resolutio est penitus naturalis, cum forma naturalis per eam producat, quod ab arte fieri nequit; Imò forma talis prodat, Artifice de ea nil cogitante, quod verò in artificialibus non fit. Ut taceamus interim putrefactione, imò naturâ hæc separari principia, uti evincunt urina, cineres

cineres, resina arbores, nuces, vinum & alia plurima, quæ principia hæc ex se fundunt. Adhuc igitur tria ista, magis propinqua rerum naturalium principia manent.

Ornatissimo

DN. CHRISTOPHORO MACCIO,
RESPONDENTI.

I.

FLorifero veluti formica hoc tempore Veris
 Invehit in Cellas grana reperta suas.
 Ac ut apis varios per flores sedula gaudens,
 Colligit ex istis mella liquata sibi.
 Tu quoq³ sic MACCI vernâ florente juventâ,
 Dumq³ valent humeri & vivida dextra tua est,
 Delibas Physica flores camposq³ pererras,
 Dum dare tuis Quercus arva vera studes;
 Semina natura que sint dum ostendis, & ortus
 Et rerum interitus que sit origo doces;
 Abdidit & quicquid tacitis natura latebris,
 Id luci ingenii lumine restituis.
 Macte labore tuo, MACCI, sic præmia digna
 Te mox excipient, nec moriturus honos.

Commensali suo dilecto

Omnia felicia apprecatur

M. Tobias Hermann,
S. S. Th. St.

Heu

II.

Heu quantum scelus est naturæ lumine abuti,
 Atq; dies vitæ præteriisse filens.
 Non sic, quos fovit gremio præclara Minerva
 Pectora quæis finxit de meliore luto.
 Quod probat exemplo factus feliciter ortus
 M A C C I, scrutantis quæ sit origo soli.
 Sydere ceu fausto fuit is productus in oras,
 Tali nutritor crescat ut ille magis.

Georg-Christophorus Burger 7

III.

Dimidium facti sortitur, qui bene cepit:
 Principiumq; bonum spontè sequetur opus.
 Succedat labor atq; Tuus, nam Tu abditæ rerum
 Natura, illarum principiumq; refers:
 Principio invento, Medium optatumq; futurum est,
 Cedet sic facilis Terminus atq; Tibi.

L. Apposuit

Johan-Sigismundus Majerus,
 Memmingensis, Ph. Sr.

F I N I S.